

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN TILINPÄÄTÖSKANNANOTTO

SOSIAALI- JA TERVEYSALAN LUPA- JA VALVONTAVIRASTON (VALVIRA) TOIMINNASTA VUODELTA 2018

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ
HELSINKI 2019

SISÄLLYS

1. Yleisarvio ja valmistelu.....	3
2. Tulossopimuksen toteutuminen.....	3
2.1 Arvio yhteiskunnallisen vaikuttavuuden toteutumisesta	3
2.2 Arvio toiminnallisten tulostavoitteiden toteutumisesta.....	4
2.2.1. Tuotokset ja laadunhallinta	4
2.2.2. Toiminnallinen tehokkuus	5
2.3 Arvio henkisten voimavarojen kehittämisestä	5
3. Valtiontalouden tarkastusviraston ja muiden tarkastusten huomiot.....	6
4. Toimenpiteet.....	6
4.1 Valviralle ehdotetut toimenpiteet.....	6
4.2 Sosiaali- ja terveysministeriön toimenpiteet.....	6

Sosiaali- ja terveysministeriön tilinpäätöskannanotto Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston (Valvira) toiminnasta vuodelta 2018

Sosiaali- ja terveysministeriö (STM) antaa valtion talousarvioasetuksen (1243/1992) 66 i §:n edellyttämän tilinpäätöskannanottonsa Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston (Valvira) toiminnasta vuodelta 2018, ja niistä toimenpiteistä, joihin tilinpäätöskertomus ja siitä 8.4.2019 annettu Valtiontalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomus ja vuosiyhteenveto ja muut selvitykset antavat aihetta.

1. Yleisarvio ja valmistelu

Vuoden 2018 tulostavoitteiden toteutumisen arvioinnissa on käytetty samaa 1-5-asteikkoa kuten aiemminkin. Kokonaislukujen lisäksi on voinut käyttää puolikkaita numeroita. Arvioinnissa on painotettu entistä selvemmin keskeisiä tavoitteita, samalla merkitykseltään pienemmät tavoitteet ovat saaneet pienemmän painon.

Kokonaisuudessaan Valvira saavutti vuoden 2018 tulostavoitteet suunnitellun mukaisesti (arvosana 4). Arviointiasteikko 1-5; 1 = Tulostavoitetta ei ole edistetty toimintavuonna, 2 = Tulostavoite on osittain toteutunut, 3 = Tulostavoite on toteutunut lähes tulossopimuksessa suunnitellun mukaisesti, 4 = Tulostavoite on saavutettu tavoitteen mukaisesti, 5 = Tulostavoite on saavutettu ja ylitetty huomattavasti.

Kannanotto on valmisteltu STM:n sisäisissä tulosohjauksen valmisteluryhmissä sekä hyvinvointi- ja palveluosaston johtoryhmässä. Kannanotto on käsitelty ministeriön virkamiesjohtoryhmässä ja Valvira on antanut siitä palautteen. Perhe- ja peruspalveluministeri on tehnyt päätöksen kannanotosta kansliapäällikön esittelystä. Valmistelu on perustunut ministeriön sisäiseen ohjeeseen, Valtiontalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomukseen ja vuosiyhteenvetoon sekä Valviran vuoden 2018 tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen.

2. Tulossopimuksen toteutuminen

2.1 Arvio yhteiskunnallisen vaikuttavuuden toteutumisesta

STM:n hallinnonalan strategisten tavoitteiden toteutuminen ja vaikuttavuus on arvioitu hallituksen vuosikertomuksen tuloksellisuusosiossa hyväksi (asteikko: erinomainen, hyvä, tyydyttävä, välttävä).

Valvira toteuttaa valvonnan ja lupahallinnon keinoin STM:n strategisia linjauksia ihmisten hyvinvoinnista ja elinympäristön terveellisyydestä ja turvallisuudesta. Valvira tukee valvonnan ja lupahallinnon keinoin myös hallitusohjelman reformien, kärkihankkeiden ja toimintatapojen muutoksen tavoitteiden saavuttamista.

2.2 Arvio toiminnallisten tulostavoitteiden toteutumisesta

Valviran toiminnan painopisteinä vuonna 2018 olivat

- Valtion lupa- ja valvontaviraston (Luova) toimeenpanoon osallistuminen; viraston häiriötön käynnistyminen, siirtymävaiheen asiakas- ja potilasturvallisuusriskien hallinta
- Valvonnan sisällön ja menetelmien uudistaminen yhteistyössä aluehallintovirastojen kanssa osana sosiaali- ja terveydenhuollon uudistusta; osallistuminen maakuntien ohjauksen tietoperustan muodostamiseen
- Valvonnan kehittäminen (linkittyy sekä sote-uudistukseen että Luovaan): ennakoivan ja riskiperusteisen valvonnan vahvistaminen sekä tehtävien priorisointi asiakas- ja potilasturvallisuusperusteella, valvonnan pitkäjänteisen kehittämisen hanke (VPK), valvonnan tietotarpeiden kehittämiseen osallistuminen sote-uudistuksessa
- Valvonnan voimavarojen suuntaaminen omavalvonnan edelleen kehittämiseen
- Alkoholilain kokonaisuudistus
- Terveysteknologia -tehtäväkokonaisuus: Valvira vastaanottamien ja käsittelemien terveydenhuollon laitteiden turvallisuuteen ja toiminnallisuuteen liittyvien vaaratilanneilmoitusten määrä kasvoi edellisvuodesta huomattavasti. Aiempien valvonta-tehtävien ohella EU MD/IVD-asetuksen mukainen toimivaltaisen viranomaisen rooli lisäsi merkittävästi Valviran vastuulla olevia velvoittavia tehtäviä EU:n laitevalvon-
nassa. Lisäksi samanaikaisesti aloitettiin Valviran terveysteknologiaan liittyvien tehtä-
vien siirtohanke Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskukseen (Fimea) yhdessä STM:n ja Fimean kanssa. Hankkeen yhteydessä tehdään alan rekistereiden kokonais-
uudistus.

2.2.1. Tuotokset ja laadunhallinta

Valvira osallistui aktiivisesti ja merkittävällä panoksella Luova-valmisteluun.

Maaliskuussa 2016 voimaan tullut laki sosiaalihuollon ammattihenkilöistä siirsi sosiaalihuol-
lon ammattihenkilöt ammattihenkilövalvonnan piiriin. Lain toimeenpanoon kuului Suosikki-
keskusrekisterin perustaminen ja ammattihenkilöiden rekisteröiminen sekä ohjauksen ja val-
vonnan aloittaminen.

Vuoden 2017 alussa käynnistynyt Valviran ja aluehallintovirastojen (Avien) yhteinen Valvon-
nan pitkäjänteinen kehittäminen (VPK) –hankkeen tavoitteena olivat valvonnan sisällön uu-
distaminen ja menetelmien kehittäminen vastaamaan sote- ja aluehallinnon uudistusta. Val-
vira onnistui hyvin hankkeen toteuttamisessa.

Uusien valvonta-asioiden määrä kasvoi edellisvuodesta siitä huolimatta, että Valviran tutkit-
tavaksi ottamisen kynnystä edelleen nostettiin. Tiukalla asiakas- ja potilasturvallisuusriskin
arviointiin pohjautuvalla vireillä oton harkinnalla karsittiin asioiden määrää ja kohdennettiin
käytettävissä olevat voimavarat entistä vaikuttavammin. Asioita ohjattiin aiempaa enemmän
selvitettäväksi toimintayksiköissä omavalvontana. Valvira käytti runsaasti voimavaroja yksik-
köjen esimiesten ohjaukseen omavalvonnan toteuttamisessa. Ohjauksen ja omavalvonnan
tuen tarve on kuitenkin edelleen lisääntynyt.

Sote-valvontaohjelmaa toteutettiin yhdessä Avien kanssa suunnitellusti. Valvonnassa painot-
tuivat omavalvontaa edistävä ja varmistava ennakoiva valvonta.

Valvira toimeenpani onnistuneesti yhdessä Avien kanssa alkoholilain kokonaisuudistuksen
hyvin tiukalla aikataululla.

Yksityisen sosiaali- ja terveydenhuollon lupa- ja valvonta-asioiden käsittelyaikatavoitteet to-
teutuivat pääsääntöisesti. Alkoholihallinnon lupa-asioiden käsittelyaikatavoitteet toteutui-
vat.

Digitalisaatiotavoitteet toteutuivat pääsääntöisesti. Valvira laajensi sähköistä asiointia. Valvi-
ran laaja digitalisaatiohanke Sampo on tuottanut merkittävää hyötyä mahdollistaen sähköi-
sen asiointin useilla tehtäväalueilla. Esimerkiksi yksityisen sote-lupapäätösten määrä kasvoi
odotettua enemmän edellisvuodesta. Sähköinen asiointi mahdollisti käsittelyaika-
kojen pysymisen hyvällä tasolla hakemusten määrän kasvusta huolimatta.

2.2.2. Toiminnallinen tehokkuus

Hallinnonalan yhteiset ICT-hankkeet

Valvira saavutti toiminnalliset tavoitteet hyvin.

Hankintatoimi

Valvira on saavuttanut tavoitteet jo aikaisempina vuosina.

Toimitilojen käytön tehostaminen

Valvira on saavuttanut tavoitteet jo aikaisempina vuosina.

Kannattavuus

Valvira saavutti maksullisen toiminnan kokonaiskustannusvastaavuuden (sisältäen maksupe-
rustelain ja erillislakien mukaiset julkisoikeudelliset suoritteet) 100 %:n tavoitteen. Maksupe-
rustelain mukaisten julkisoikeudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus 97 % oli myös lä-
hempänä tavoiteltua 100 %:a toisin kuin aikaisempina vuosina. Erillislakien mukaisten suorit-
teiden kustannusvastaavuus oli 125%, joka poikkeaa olennaisesti tavoitteena olleesta
100%:sta. Aikaisempina vuosina kustannusvastaavuus on poikennut tavoitteesta olennai-
sesti, joten kustannusvastaavuus on vuonna 2018 saatu kokonaisuutena tarkastellen asian-
mukaiselle tasolle.

2.3 Arvio henkisten voimavarojen kehittämisestä

Valvira saavutti hyvin hallinnonalalle asetetut henkilöstön voimavarojen hallinnan- ja kehittä-
misen tulostavoitteet. Työtyytyväisyysbarometrin kokonaisindeksi oli 3,49 (tavoite 3,5), sai-
rauspoissaolojen määrä 6,9 pv/htv (tavoite enintään 7,5 pv/htv) sekä eläkkeelle siirtyneiden
keski-ikä oli 66,0 vuotta (tavoitekeski-ikä eläköityessä vähintään 64,8 vuotta).

3. Valtiontalouden tarkastusviraston ja muiden tarkastusten huomiot

Valtiontalouden tarkastusviraston 8.4.2019 antamassa tarkastuskertomuksessa ja tilintarkastajan vuosiyhteenvedossa ei ollut huomautettavaa Valviran toiminnasta.

4. Toimenpiteet

4.1 Valviralle ehdotetut toimenpiteet

Luova-viraston perustamisen raukeamisesta huolimatta STM pitää tärkeänä, että Luova-toimenpanohankkeen digitalisaation ja yhteisten toimintamallien kehittämistyö jatkuu Avien ja Valviran yhteistyönä. Valviran tulee myös yhdessä Avien kanssa jatkaa VPK-hankkeen ehdotusten toimeenpanoa sekä valvonnan sisällön ja menetelmien kehittämistä.

Sosiaali- ja terveysalan kentän toimijoiden yhteydenotot valvontaviranomaisille ovat huomattavasti lisääntyneet, ja valvonta-asiat ovat aiempaa monimutkaisempia. Tämä osoittaa kentän omavalvonnan tuen, edistämisen ja varmistamisen tarvetta. Kansalaisten lisääntynyt aktiivisuus ja sosiaalisen median eri intressiryhmien aktiivisuus aiheuttavat myös tarvetta viestinnän lisäämiselle. STM pitää tärkeänä, että Valvira yhdessä aluehallintovirastojen kanssa kehittää viestintää vahvistamaan valvonnan vaikuttavuutta.

Lastensuojelun sekä vanhus- ja vammaispalvelujen ohjausta ja valvontaa tulee tehostaa.

Valviran tulee aktiivisesti osallistua muutoshankkeeseen, jossa eräitä terveysteknologiaan liittyviä tehtäviä siirretään Valvirasta Fimeaan, ja varmistaa terveysteknologian valvonnan ja sote-palvelujärjestelmän valvonnan tiiviin yhteistyön ja sen edelleen kehittämisen.

Valviran on valmistauduttava vuoden 2019 aikana terveydenhuollon laitteita ja tarvikkeita koskevan EU-asetuksen toimeenpanoon ja osallistuttava kansallisen lainsäädännön valmisteluun.

Valviran tulee seurata erillislakien mukaisten suoritteiden kustannusvastaavuuden kehitystä ja ryhtyä tarvittaessa toimenpiteisiin kustannusvastaavuuden saamiseksi tavoitteen mukaiselle tasolle.

4.2 Sosiaali- ja terveysministeriön toimenpiteet

STM laatii yhdessä Valviran ja Avien kanssa mittarit, joilla arvioidaan lastensuojelun ohjauksen ja valvonnan tehostumista. Ministeriö toimii yhteistyössä Valviran ja Avien kanssa lastensuojelulain muutosten täytäntöönpanossa järjestämällä sitä koskevia alueellisia työkokouksia.

lääkäiden palvelujen laadusta on noussut esiin huolestuttavia tietoja valvontaviranomaisten suorittaman valvonnan yhteydessä sekä henkilöstön, asiakkaiden ja heidän läheistensä esiintuomina. STM on asettanut työryhmän valmistelevaan esityksiä lääkäreiden palvelujen kokonaisuuden uudistamiseksi. Työryhmän tehtävänä on valvontaan liittyen arvioida tarvittavaa sääntelyä ja sanktiota. Valvontaviranomaiset osallistuvat valvonta-asioita valmistelevan jaoston työhön. Vastaavat seikat on otettava soveltuvin huomioon myös vammaisten henkilöiden palvelujen laatua koskevassa ohjauksessa ja valvonnassa.

Helsingissä 11.6.2019

Perhe- ja peruspalveluministeri

Krista Kiuru

Kansliapäällikkö

Päivi Sillanaukee

LIITTEET

STM:n hallinnonalan yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden toteutumisen arviointi

JAKELU

Ministeriön osastot
Tulossopimusten valmisteluryhmien puheenjohtajat ja sihteerit

TIEDOKSI

Valtiovarainministeriö
Valtiontalouden tarkastusvirasto
Valtiokonttori (Netra)
Sosiaali- ja terveysministeri
Tarkastuspäällikkö

